

Uğur POYRAZ
Antalya Milletvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın T.C.Ticaret Bakanı Sayın Ömer Bolat tarafından Anayasa'nın 96. ve İçtüzüğü'nün 96 ve 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 28 Ağustos 2023

Uğur POYRAZ

Antalya Milletvekili

Tarım sektörü, ülkemizin toplam ihracatının yüzde 13.5'una karşılık gelmekte olup ulusal işgücümüzün yaklaşık beşte birini istihdam etmektedir.

Dünya piyasasında söz sahibi olduğumuz ürün kalemlerinden birisi olan zeytin ve zeytinyağı başta temsil ettiğim Antalya ilimizin kırsal ilçeleri olmak üzere Marmara, Ege, ve Akdeniz bölgelerinde 400.000'in üzerinde ailenin geçim kaynağıdır.

Antalya'mıza özgü "Tavşan Yüreği" ve "Manavgat-Beylik" ile beraber Edremit, Gemlik, Kilis, Milas, ve Tarsus gibi çeşitli bölgelerimizin Avrupa Birliği (AB) ve/ya Türk Standartları Enstitüsü (TSE) tarafından coğrafi işaretle tanınmış zeytin ve zeytinyağı çeşitleri bulunmakta olup bu ürünler dünya çapında tanınmakta ve rağbet görmektedir.

Uğur POYRAZ
Antalya Milletvekili

2022/23 sezonunda ülkemiz yarım milyon tona yakın bir rekolteyle zeytinyağı konusunda rekor bir üretime ulaşmıştır.

Buna karşılık 1990'ların ilk yarısında yaşanana benzer biçimde hem Güney Avrupa, hem de Kuzey Afrika'da sıcak dalgaları ve kuraklık sorunları sebebiyle rekolte beklentilerin çok altında gerçekleşmiştir.

Bunun sonucu olarak küresel pazarda zeytinyağı fiyatları bir önceki yıla göre yaklaşık %150 oranında artarak ton başına 7000 Euro seviyesine yükselmiştir.

Hem küresel pazar dinamiklerinin, hem de Türk Lirası'nın döviz karşısında değer kaybetmesinin sonucu olarak iç pazarda da fiyatlar yaklaşık iki misli yükselerek ton başına 150.000 TL seviyelerine ulaşmıştır.

Toptan fiyatlardaki bu artış perakendeye de finansman, işgücü, ve taşıma gibi girdilerdeki artışlarla birleşerek yansımakta ve vatandaşın alım gücündeki genel düşüşle beraber zeytinyağına yönelik iç talebi de daraltmaktadır.

Tarım ve Orman Bakanlığı'nın bazı tarımsal ürünlerin ihracatında gerektiğinde düzenlemeler yapabilmesine imkan tanıyan tebliğ 8 Mart 2023'te yürürlükten kaldırılmış ve bu bağlamda tarımsal ihracatın denetlenmesine ilişkin yetkiler münhasıran Ticaret Bakanlığı'nın uhdesine alınmıştır.

Bu gidişata karşılık alınan tedbirler kapsamında ilk olarak Resmi Gazete'nin 19 Temmuz 2023 tarihli nüshasında yer alan 7391 Sayılı Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu Hakkında Kararda Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanı Kararı ile dökme ve varilli zeytinyağı ihracatında kilogram başına 20 dolar-cent'lik bir Destekleme ve Fiyat İstikrar Fonu (DFIF) kesintisi uygulanması kararlaştırılmıştır.

Bu kararın ardından Bakanlığınızın 1 Ağustos 2023'da yayınlanan tebliğiyle dökme ve varilli zeytinyağı ihracatı derhal geçerli olmak üzere 1 Kasım 2023 tarihine kadar yasaklanmıştır.

Uğur POYRAZ
Antalya Milletvekili

Sektör temsilcileri hem birebir görüşmelerimizde, hem de basına yansıyan demeçlerinde iki tedbirin de kendileriyle hiçbir istişarede bulunulmaksızın ve oluşması muhtemel maddi ve itibari zararların tazminine imkan tanımaz biçimde alınmış olduğundan rahatsızlıklarını ifade etmiştir.

Bu görüşmelerimizde ifade edilen kaygılardan bazıları şöyledir;

- Alınan tedbirlerin ve bunların hayata geçirilme biçiminin yurtdışıyla imzalanan uzun vadeli anlaşmaların ifasını imkansız kılarak ülkemizin prestijini ve firmalarımızın güvenilirliğini olumsuz biçimde etkilediği;
- Pek çok şirketin imzalanmış anlaşmalara istinaden ihraç edilmek üzere hazırlanmış ürünlerinin gümrükte takılmış halde olduğu;
- Stoklarda mevcut bulunan 200,000 ton zeytinyağına ilaveten Eylül ayında yeni hasatın başlayacak olması ve hem Batı Avrupa'da, hem Kuzey Afrika'da rekoltelerin çok daha yüksek olmasının beklendiği göz önüne alınarak bu yıldan yüksek bir stok devredilmesi halinde hem çiftçinin, hem sanayicinin büyük zarar göreceği;
- Mevcut tedbirlerle yaklaşık 70.000 tonluk bir ihracatın önüne geçildiği ve bunun da ülke ekonomisine 500 milyon Euro'luk bir döviz girdisinin, kamu maliyesine ise DFIF aracılığıyla 140 milyon Euro'luk bir gelir katkısının yitirildiği;
- Mart ayında domates ihracatının da benzer biçimde yasaklandığı anımsatılarak hükümetin iç pazarı dış ticareti kısıtlayarak düzenlemeye yönelik çabalarının Türk şirketlerinin rekabetçiliğine ve güvenilirliğine zarar verdiği.

Uğur POYRAZ
Antalya Milletvekili

Bu bağlamda:

- 1. Tarım ve Orman Bakanlığı'nın tarım ürünlerinin ihracatına dair düzenlemeler yapma yetkilerinin kaldırılması ve bu yetkilerin münhasıran bakanlığınıza verilmesi kararı hangi sebeple alınmış ve bu süreçte nasıl hazırlıklarda bulunulmuştur?**
- 2. Herhangi bir tarım ürününün ihracatının kısıtlanması kararlaştırılırken nasıl bir süreç izlenmekte ve hangi kıstaslar değerlendirmeye alınmaktadır?**
- 3. 1 Ağustos - 1 Kasım arasında uygulanacak ihracat yasağının ekonomik etkisine yönelik bir değerlendirme yapılmış mıdır? Yapılmışsa bulguları nelerdir?**
- 4. 19 Temmuz - 1 Ağustos arasında DFIF'nda toplanan kaynak ne kadardır? Bu kaynak hangi amaçla harcanmıştır veya harcanması planlanmakta mıdır?**
- 5. İhracat yasaklarının hangi şartlarda hayata geçirileceğine dair belirsizliğin ticari yaşamdaki olumsuz etkileri göz önünde bulundurularak sözkonusu tedbirlerin uygulanmasına yönelik geriye yürümezlik veya mehil müddeti gibi düzenlemeler değerlendirilmekte midir?**
- 6. Benzer biçimde, ihracatın bütünüyle yasaklanması yerine geçici ek vergi gibi kamu maliyesine de katkı sağlayacak diğer çözümlerin değerlendirilmemesinin sebebi nedir?**
- 7. İhracat yasaklarını önceden haber alınması suretiyle bilgi suistimali ve haksız zenginleşme sağlandığı yönündeki isnat ve ithamların bakanlığınıza bildirilmesi veya bakanlığınızca soruşturulması için bir mekanizma bulunmakta mıdır?**
- 8. İhracatçı şirketlerin önceden imzalanmış anlaşmalarına istinaden hazırlanmış olup sevkiyat beklerken ihracat yasağıyla gümrükte takılmış mallarından doğan mağduriyetine yönelik nasıl bir çözüm düşünülmekte midir?**